

“ผ้าลายยกดอก” เป็นงานหัตถกรรมและภูมิปัญญาที่มีมาแต่โบราณ แต่เนื่องจากการทอแต่ละผืนมีขั้นตอนกรรมวิธีซับซ้อน ส่งผลให้ผู้สืบทอดน้อยลง เหตุนี้ทำให้ **นางศิริลักษณ์ วงศ์เกษม** อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มมส.) ผลิต “เครื่องทอผ้ายกดอก” ที่ใช้อุปกรณ์ควบคุมการทำงานของตะกอทอผ้า ส่งผลให้ผลิตได้รวดเร็วขึ้นและผ้าที่ทอมีคุณภาพเท่าเทียมการทอแบบดั้งเดิม

“อ.ศิริลักษณ์” กล่าวว่า ผ้ายกดอกมีความโดดเด่นที่ลวดลายโบราณเน้นเรื่องราวของธรรมชาติและสัตว์ ดังที่ศึกษาคือ ลายขาเป๋ีย หมี่นาค เต่า และต้นสนของกลุ่มแม่บ้านเขวาใหญ่ จ.มหาสารคาม ทำให้พบว่ากระบวนการการทอลายยกดอกนั้นยุ่งยาก เนื่องจากต้องใช้ตะกอทอหลายอันและใช้เวลาทอนาน มีผลต่อจำนวนผ้าลายไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่มีมูลค่าการส่งออกกว่า 200 ล้านบาทต่อปี ดังนั้น เห็นว่าถ้าสามารถออกแบบเครื่องทอผ้าลายยกดอก โดยสร้างอุปกรณ์ควบคุมการทำงานของตะกอทอที่จะช่วยเหลือประชาชนได้ระดับ

ศิริลักษณ์ วงศ์เกษม

เครื่องทอผ้ายกดอก 'ไฮเทค' ผลิตงานเร็ว-คุณภาพดั้งเดิม

หนึ่ง จึงเริ่มศึกษาและออกแบบเครื่องทอผ้าขึ้นเมื่อ 3 ปีที่แล้ว และได้พัฒนาขึ้น 2 เครื่อง เป็นเครื่องที่ใช้กระบอบกลมดึงตะกอแทนผู้ทอที่ต้องใช้เท้าเหยียบรวมทั้งได้บรรจุสายผ้าลงในไมโครคอนโทรลเลอร์ อุปกรณ์ควบคุมขนาดเล็กที่คล้ายคลึงกับระบบคอมพิวเตอร์

โดยเครื่องไมโครคอนโทรลเลอร์ จะสั่งการให้ตะกอตั้งกระบอบกลมที่ติดหลอดไฟไว้เพื่อให้รู้ถึงขั้นตอนไหน อีกทั้งไม่ต้องจดจำลายมากนัก เพียงแค่กดปุ่มแล้วสอดเส้นพุ่งก็จะได้ผ้าลายยกดอกขึ้นมา ซึ่งเครื่องนี้ยังทอผ้าพื้นธรรมดาได้ด้วย ปัจจุบันได้บรรจุสายผ้ายกดอกไปแล้ว 13 ลาย ซึ่งคุณภาพที่ออกมาเท่าเทียมกับการทอผ้าแบบดั้งเดิม

“ตอนนี้ได้นำเครื่องนี้ไปใช้กับ 2-3

เครื่องทอผ้า

ชุมชนแล้ว ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยังมีใจรักทอผ้าที่เข้ามาร่วมกิจกรรมนี้อย่างมากมาย” อ.ศิริลักษณ์ แจง

พร้อมระบุถึงจุดเด่นของเครื่องทอผ้าไฮเทคนี่ว่าเป็นเครื่องที่ไม่ได้เปลี่ยนวิธีการทอมากนัก อีกทั้งการทอผ้ายังได้มาตรฐานตามที่มีการทอแบบมืออยู่ทั่วๆ ถ้าสั่งการผลิตนั้นเร็วกว่าที่ทอด้วยมือหลายเท่า อาทิ ทอผ้าพันคอ 1 วันได้ 1 ผืน แต่ถ้าใช้เครื่องนี้จะใช้เวลาทอเพียง 2 ชั่วโมง ถ้าเป็นผ้าชิ้นหรือ

คม ชัด ลึก

Khom Chad Luek
Circulation: 900,000
Ad Rate: 2,100

Section: First Section/เกษตร/ทำมาหากิน

วันที่: พุธ 16 ตุลาคม 2556

ปีที่: 13

ฉบับที่: 4379

หน้า: 12(บน)

Col.Inch: 49.77

Ad Value: 104,517

PRValue (x3): 313,551

คลิ๊ป: ๓๓๕

หัวข้อข่าว: เครื่องทอผ้ายกดอกไฮเทค'ผลิตงานเร็ว-คุณภาพดั้งเดิม

ผ้าลายยกที่มีดอก หากทอด้วยมือจะใช้เวลาทอ 20 วัน/1 ผืน แต่เครื่องนี้จะสามารถทอได้เร็วมากขึ้นหลายเท่าตัวเช่นกัน แต่ก็ขึ้นอยู่กับหน้ากว้างของผ้าและลายผ้าด้วย

“จะปรับปรุงให้อุปกรณ์ใช้งานได้ง่ายขึ้น เช่น สวิตช์ สายคล้องกับก้านสูบให้มีระบบความปลอดภัย รวมถึงโปรแกรมให้มีการเก็บข้อมูล จำขั้นตอนการทำงานได้กรณีเกิดไฟฟ้าขัดข้องระหว่างทอ บันทึกลายผ้าให้มากขึ้น ศึกษาลายผ้าว่าลายไหนกำลังจะสูญหาย ลายไหนที่หายาก ลายที่คนนิยม รวมทั้งปรับปรุงลักษณะภายนอก ก่อนกระจายสู่ชุมชนต่อไป”

งานวิจัยนี้ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นทางด้าน

ผ้าลายยกดอก

ความคิดสร้างสรรค์ เพราะได้ประยุกต์เทคโนโลยีเข้ากับการทอผ้า ซึ่งชาวบ้านนำมาใช้แล้วเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตเครื่องนี้ตกประมาณ 1.8-2 หมื่นบาทต่อเครื่อง เนื่องจากเป็นเครื่องต้นแบบ แต่หากมีการพัฒนาและผลิตในจำนวนมาก ราคาต่อเครื่องจะถูกลงโดยตั้งเป้าไว้ไม่เกิน 1 หมื่นบาทต่อเครื่อง

หากชุมชนใดสนใจ อ.ศิริลักษณ์ บอกติดต่อโดยตรงที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม

● ปัญญาพร สายทอง ●